

PROCEDURA DE EXAMINARE A CERERII DE REVIZUIRE ÎN PROCESUL CIVIL: PROBLEME ȘI SOLUȚII

Igor COBAN

Catedra Drept Procesual Civil

The revising of a judicial act is a part of the process of justice. That is why civil procedural law has special regulation for this stage. The rules on examinations a revising request presents interest both from theoretical point of view and from practical aspect. There where always different points of view on the limits of the procedure of revising a judicial act. Also many courts often applies in different ways some aspects of the procedure of the revising a judicial act. For this reason the procedure of revising a judicial act has limits that allow putting into action a request of revising a judicial act. The present study is dedicated to the procedure in front of a revising court.

Potrivit prevederilor alin.(1) art.452 CPC RM, instanța de judecată examinează cererea de revizuire în ședință publică în conformitate cu normele de examinare a cererii de chemare în judecată.

Autoarea V.Nazarenkova [1] distinge două faze ale procedurii de examinare a cererii de revizuire: admisibilitatea cererii de revizuire și examinarea cererii de revizuire în fond. Ea accentuează existența autonomă a admisibilității ca fază separată a procedurii de examinare a cererii de revizuire a hotărârilor judecătorești. Dânsa menționează că obiect al admisibilității îl constituie: depunerea cererii de revizuire, conținutul cererii de revizuire, rechizitele cererii de revizuire, termenul de declarare a cererii de revizuire, subiecții în drept să depună cererea de revizuire.

La această etapă (admisibilitatea cererii de revizuire) instanța de judecată verifică dacă există temeiuri legale de intentare a procedurii de revizuire și dacă au fost respectate termenele pentru depunerea cererii de revizuire.

Respectiv, în cazul în care instanța de judecată constată că au fost respectate cerințele enunțate, aceasta va intenta procedura de revizuire fără însă a anula actul judecătoresc contestat.

Însă, după examinarea admisibilității cererii de revizuire și demarării (intentării) acestei etape, instanța de judecată va examina fondul revizuirii cu referire la fondul cauzei, limitat de temeiul de revizuire declarat. Motiv din care instanța de judecată continuă să examineze fondul cauzei, fără a anula hotărârea judecătorească, însă în limitele temeiului de revizuire declarat.

Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nu distinge expres etapele menționate de V.Nazarenkova. Deși, din punctul de vedere al raționalizării și eficientizării, examinarea cererii de declarare a revizuirii și-ar găsi compatibilitatea și în reglementările legislației noastre. Pe de altă parte, datorită caracterului abstract și vast al prevederilor alin.(1) art.452 CPC RM, aceste etape ar putea fi conturate de către instanțele de judecată la examinarea cererii de revizuire.

În acest sens, considerăm că legiuitorul nostru a reglementat inefficient și neclar procedura de examinare a cererii de revizuire. Prin simpla trimitere la regulile de examinare a cererii de chemare în judecată se lasă loc pentru interpretare extensivă; or, aceasta este reglementată începând cu art.166 CPC RM și finisând cu prevederile art.237 CPC RM. Iar din prevederile alin.(1) art.452 CPC RM s-ar concluziona asupra aplicabilității, în cazul examinării cererii de revizuire, a tuturor instituțiilor de la acest capitol, inclusiv: intentarea procesului civil, respectiv refuzul și restituirea cererii de chemare în judecată (corespunzător, a cererii de revizuire); cazurile când nu se va da curs cererii de chemare în judecată (corespunzător, cererii de revizuire); pregătirea pricinii civile pentru dezbaterile judiciare etc. Dat fiind faptul că revizuirea hotărârilor judecătorești produce drept efect rejudecarea fondului cauzei, chiar dacă ea este limitată de temeiul de declarare, în vederea soluționării corecte a pricinii civile în contextul prevederilor art.4 CPC RM, instituțiile sus-numite trebuie să-și găsească aplicabilitatea în cazul examinării cererii de revizuire. Astfel, în particular, dacă s-ar admite situația când cererea de revizuire nu ar fi semnată ori este semnată de o persoană neîmputernicită a o semna, atunci, în opinia noastră, instanța de judecată ar trebui să restituie cererea de revizuire în temeiul art.170 CPC RM.

În general, autorul rus T.T. Aliev propune de a reglementa în mod expres două etape ale procedurii de revizuire a hotărârilor judecătorești: intentarea procedurii de revizuire și pregătirea pricinii pentru dezbaterile judiciare ale cererii de revizuire [2].

În literatura de specialitate [3] un rol important i se atribuie instituției pregătirii pricinii pentru dezbaterile judiciare, urmărindu-se drept scop asigurarea soluționării corecte și în termen a cauzei, până la aprecierea acesteia ca o etapă ajutătoare, dar obligatorie, în vederea demarării dezbaterilor judiciare [4].

În acest context, instituția pregătirii pricinii pentru dezbaterile judiciare (Capitolul XIV CPC RM) și-ar găsi aplicabilitatea la examinarea cererii de revizuire prin actele procesuale de pregătire a pricinii pentru dezbaterile judiciare prevăzute la art.185 CPC RM în vederea pregătirii pricinii pentru examinarea cererii de revizuire. M.I. Ștefan de asemenea opinează că instanța de judecată urmează să îndeplinească actele de procedură prevăzute la art.185 CPC RM [5].

Considerăm că ar fi corect ca instanța de judecată, la aplicarea prevederilor art.185 CPC RM la examinarea cererii de revizuire, să facă mențiunea cu privire la aplicarea acestei norme prin prisma prevederilor alin.(1) art.452 CPC RM. Astfel, de exemplu, în situația în care persoana interesată ar depune o cerere de revizuire în baza prevederilor lit.c) art.449 CPC RM, în speță a unui testament în contextul unui litigiu cu privire la partajul averii succesoriale, iar intimatul ar formula în contextul art.227 CPC RM o cerere de declarare a probei ca fiind false și dispunerea efectuării expertizei în acest sens, instanța de judecată care examinează cererea de revizuirea, făcând uz de prevederile lit.h) art.185 CPC RM, ar putea dispune una din acțiunile prevăzute în cadrul pregătirii pricinii pentru dezbaterile judiciare: „la solicitarea părților sau în cazurile prevăzute de lege, dispune din oficiu efectuarea expertizei”.

Constatăm că norma juridică prevăzută la alin.(1) art.452 CPC RM este una de trimitere și, pentru a nu crea loc pentru interpretare extensivă, instanțele de judecată urmează să aplice prevederile regulilor de examinare a cererii de chemare în judecată în contextul revizuirii.

În acest sens ar fi benefică reglementarea separată a temeiurilor de restituire a cererii de revizuire; cazurile când nu se dă curs cererii de revizuire, pregătirea pricinii la examinarea cererii de revizuire pentru debateri judiciare, similar reglementărilor și prevederilor de la apel, și anume: art.368, 369, 370 CPC RM.

În literatura de specialitate [6] se vehiculează ideea cu privire la reglementarea separată a acestor instituții la capitolul revizuirea hotărârilor judecătorești.

Un rol foarte important în promovarea unei cereri de revizuire are și probațiunea, reieșind chiar din cerințele înaintate în alin.(1) art.451 CPC RM cu privire la obligativitatea anexării probelor ce confirmă temeiurile consemnate la art.449 CPC RM și invocate în cererea de revizuire. Astfel că scopul probațiunii constă în aflarea adevărului cu privire la faptele ce constituie obiect al probațiunii [7].

Considerăm că urmează să-și găsi aplicabilitatea și regulile prevăzute nu doar în Capitolul XV al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova (dezbaterile judiciare), dar și în cele prevăzute de Capitolul X al acestui Cod (probele și probațiunea) privitor la probațiune. În acest sens, este de remarcat că și excepțiile de la regula generală în materia de probațiune de asemenea ar urma a fi aplicate în cazul examinării cererii de revizuire. Astfel, spre exemplu, în cazul inversării sarcinii probației la examinarea pricinilor civile în procedura contenciosului administrativ, potrivit alin.(3) art.24 din Legea Republicii Moldova privind contenciosul administrativ, nr.793 din 18.05.2000 [8], la examinarea cererii de revizuire sarcina probației ar urma să fie pusă nu pe revizuiant, dar pe intimat, ceea ce ar lipsi de logică interesul în promovarea unei cereri de revizuire. În acest sens, considerăm că ar fi binevenită specificarea de către legiuitor, la art.452 CPC RM, că revizuiantul are obligația să dovedească faptele invocate în cererea de revizuire potrivit temeiurilor consemnate la art.449 CPC RM.

Autorul român I.Leș [9] opinează cu privire la obligativitatea întâmpinării, adică a referinței, în contextul legislației Republicii Moldova, la faza revizuirii hotărârilor judecătorești. Astfel, reieșind din prevederile alin.(1) art. 452 CPC RM, aplicabilitatea prevederilor art.186 CPC RM este evidentă. Însă, este de netăgăduit și importanța referinței ca instrument eficient în apărarea drepturilor intimatului cu referire la cererea de revizuire declarată de revizuiant.

Dezbaterile judiciare în cadrul revizuirii sunt limitate la admisibilitatea revizuirii și la faptele pe care se întemeiază, potrivit prevederilor alin.(2) art.452 CPC RM, fără a se expune asupra fondului cauzei. Privitor la limitele de examinare a cererii de revizuire, instanța de revizuire este ținută de cele invocate în cerere. Astfel, instanța de judecată nefiind în drept să depășească limitele acesteia, contrar împuternicirilor instanței de apel, care: „nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei,” potrivit alin.(4) art.373 CPC RM. Precum și contrar

împuternicirilor instanței de recurs împotriva hotărârilor și încheierilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea apelului, care, potrivit alin.(2) art.410 CPC RM, „*instanța de recurs verifică legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe în întregul ei și în ceea ce privește persoanele care nu au declarat recurs.*” În acest sens autorul rus M.A. Alieskerov justifică acest drept de a demara un control judiciar complet al actului judecătoresc de interesul legalității [10].

Astfel, revizuirea, ca și apelul și recursul împotriva hotărârilor și încheierilor judecătorești, pentru care nu este prevăzută calea apelului, este o cale de atac devolutivă. Însă, în pofida acestui fapt, împuternicirile instanței de revizuire sunt devolutive în limita temeiului de revizuire declarat, în acest caz instanța de revizuire fiind limitată de cele invocate în cererea de revizuire, deoarece, considerăm, în acest caz nu se examinează fondul cauzei, ci doar admisibilitatea cererii de revizuire. Respectiv, interesul legalității nu poate justifica intervenția instanței de judecată care examinează cererea de revizuire contrar limitelor cererii de revizuire, deoarece în acest caz conținutul revizuirii constituie: rezonabilitatea determinată de temeiurile de revizuire care ar justifica rejudecarea cauzei prin casarea actelor judecătorești irevocabile, care au puterea lucrului judecat. Iar declararea revizuirii nu produce efectul pierderii puterii lucrului judecat [11].

În acest caz, instanța de judecată își menține obligația de a explica drepturile și obligațiile participanților la proces prevăzute la art.202 CPC RM, la etapa pregătitoare a dezbaterilor judiciare prin prisma alin.(1) art.452 CPC RM. Evident, părțile nu pot beneficia de toate drepturile prevăzute în art.60 CPC RM. În acest sens, legiuitorul ar trebui să prevadă că în revizuire „*nu se poate schimba calitatea procedurală a părților, temeiul sau obiectul acțiunii și nici nu pot fi înaintate noi pretenții*”, analogic prevederilor alin.(3) art.372, alin.(2) art.413 CPC RM. Este propunerea noastră *de lege ferenda*.

În acest sens, autorul rus T.T. Aliev [12] menționează că la această etapă a procesului reclamantul nu este în drept să modifice temeiurile sau obiectul litigiului, să mărească sau să micșoreze cuantumul pretențiilor din acțiune, să renunțe la acțiune, iar pârâtul nu este în drept să recunoască acțiunea în tot sau în parte. Motivând aceasta prin faptul că drepturile respective pot fi exercitate doar în cazul examinării cauzei în fond. Respectiv, este greșită poziția judecătorilor care dispun exercitarea drepturilor menționate *supra* la această etapă, deoarece conținutul revizuirii îl constituie admisibilitatea revizuirii, nu însă fondul cauzei. În vederea susținerii punctului de vedere al autorului rus, ar fi oportun de a reglementa expres așa drepturi ale participanților la procedura de revizuire, precum: dreptul de a schimba sau completa temeiul de revizuire, dreptul de a renunța la cererea de revizuire, dreptul de a recunoaște existența temeiurilor de declarare a cererii de revizuire.

În literatura de specialitate s-a expus părerea că dreptul de a încheia tranzacția de împăcare poate fi realizat la orice fază a procesului [13]. Aceasta deoarece, după cum motivează M.Rojkova [14], cea mai principală modalitate de evoluție a relațiilor material juridice civile se realizează prin acordul de voință al părților materializat în tranzacția de împăcare.

Astfel, deși dreptul de a încheia tranzacția de împăcare se realizează prin prisma principiului disponibilității [15] și presupune aptitudinea părților de a decide asupra litigiului, care ca efect duce la încetarea procesului, potrivit lit.d) art.265 CPC RM, acesta până la urmă nu reprezintă un drept absolut. Fiindcă încetarea procesului operează doar în cazul aprobării acesteia de către instanța de judecată, iar alin.(2) art.27 CPC RM acordă instanței de judecată dreptul de a nu admite dispunerea de un drept sau folosirea modalității de apărare dacă aceste acte contravin legii ori încalcă drepturile sau interesele legitime ale persoanei. Iar interesul legal la faza revizuirii ia forma principiului securității raporturilor juridice.

Considerăm că, în pofida faptului că dreptul de a soluționa litigiul prin încheierea unei tranzacții de împăcare creează aparența unui drept absolut, acesta este totuși unul relativ. În opinia noastră, acest drept nu poate fi exercitat în cadrul revizuirii hotărârilor judecătorești irevocabile. La art.1336 CC RM se prevede expres: „*Tranzacția privind un proces început este nulă dacă părțile sau una din ele nu știe că litigiul a fost terminat printr-o hotărâre judecătorească definitivă*”. Astfel, părțile pot încheia tranzacție până la începerea procesului, iar dacă procesul este deja demarat, tranzacția poate produce efecte doar atunci când nu există o hotărâre definitivă asupra acestui caz. Hotărârea judecătorească poate fi atacată în apel sau recurs; prin urmare, în procesul de examinare a apelului sau recursului părțile de asemenea pot încheia tranzacția, care va servi drept temei pentru încetarea procesului de examinare a apelului sau recursului. Însă, în acest caz este de menționat că în procesul de judecare a apelului sau recursului părțile pot încheia tranzacție doar asupra acelor momente care servesc drept temei pentru apel sau recurs, astfel cum instanța de apel sau recurs se poate pro-

nunța asupra corectitudinii emiterii hotărârii supuse apelului sau recursului. Prin urmare, o tranzacție nu poate înlătura o hotărâre judecătorească deja pronunțată [16].

În acest sens, conchidem că tranzacția de împăcare nu poate avea loc în cadrul revizuirii, deoarece aceasta în principiu nu anulează, prin efectul declarării, hotărârea judecătorească irevocabilă investită cu puterea lucrului judecat. Mai mult ca atât, revizuirea nu presupune automat rejudecarea fondului cauzei, motiv din care părțile nu pot, în virtutea principiului disponibilității, să dispună liber, la această etapă, asupra dreptului material litigios.

Reieșind din alin.(1) art.452 CPC RM, conținutului drepturilor procedurale aplicabile la examinarea cererii de revizuire urmează a fi aplicate regulile de la dezbaterile judiciare.

Astfel, în cazul în care în proces participă interpretul, la examinarea cererii de revizuire instanța de judecată va aplică regulile de la dezbaterile judiciare potrivit art.199 CPC RM și va explica drepturile și obligațiile acestuia, îl va avertiza asupra răspunderii pe care acesta o poartă, în conformitate cu legislația penală, pentru traducere intenționat greșită.

Privitor la administrarea probei cu martori, instanța de revizuire, potrivit prevederilor art.200 CPC RM, va asigura ca martorii audiați să nu comunice cu cei neaudiați, iar martorii prezenți să fie îndepărtați din sala de ședințe.

De asemenea, cererea de revizuire urmează a fi examinată în ședință de judecată, astfel că incidentele procesuale apărute în legătură cu amânarea procesului urmează a fi soluționate potrivit art. 208 CPC RM. Iar pentru cazul neprezentării participanților la proces, a părților și reprezentanților lor, a martorului, expertului, specialistului și interpretului urmează a fi aplicate prevederile art.205-207 CPC RM.

Deși în literatura de specialitate s-a expus opinia, potrivit căreia participarea părților la examinarea cererii de revizuire este facultativă [17], nu putem fi de acord cu această abordare.

În pofida faptului că la alin.(3) art.452 CPC RM se prevede că participanților la proces li se comunică locul, data și ora ședinței, iar neprezentarea lor nu împiedică examinarea cererii de revizuire, considerăm că, prin neasigurarea obligativității existenței la dosar a dovezii citării legale participanților la proces li se încalcă dreptul la apărare. Deoarece obiect al revizuirii este fondul cauzei, fie el chiar și limitat de temeiul de declarare a revizuirii, ce are drept efect redeschiderea examinării cauzei în fond, prin necitarea legală a părții acesteia i s-ar încălca dreptul la un proces echitabil în contextul art.6 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Acest risc s-ar perima, cel puțin, prin ralierea la soluția propusă de art.379 și 414 CPC RM, și anume: ajustarea prevederilor art.452 CPC RM după cum urmează: *„Neprezentarea în ședință de judecată a participantului la proces sau a reprezentantului, **citați legal** despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică judecarea cererii de revizuire.*

În cazul neprezentării în ședință de judecată a participantului la proces căruia nu i s-a comunicat în mod legal locul, data și ora ședinței sau căruia nu i s-a expediat copia de pe cererea de revizuire sau de pe noile înscrisuri, instanța este în drept să amâne ședința.”

În acest sens, considerăm că în toate cazurile la materialele cauzei trebuie să fie anexate datele care ar confirma faptul citării legale a participanților la proces.

În contextul prevederilor de la art.1 al Legii Republicii Moldova privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nr.87 din 21.04.2011 [18], considerăm că ar fi oportună instituirea unui termen de examinare a cererii de revizuire. Astfel, dat fiind faptul că prin intermediul revizuirii se atentează la circuitul civil prin tulburarea stabilității raportului juridic, prescrierea unui termen de examinare a cererii de revizuire ar constitui o garanție în plus atât a termenului rezonabil de examinare a cererii de revizuire, cât și privitor la interesul general de înfăptuire a justiției. Astfel, în contextul reglementărilor în sistem, spre exemplu, analogic situațiilor prevăzute la alin.(5) art.413 CPC RM, ar fi recomandabil de a promova o prevedere legală la art.452 CPC RM, prin care s-ar institui: *„Termenul maximal de examinare a cererii de revizuire constituie 60 de zile de la data înregistrării acesteia”.*

Considerăm că cererea de revizuire poate fi înaintată și în situația când acțiunea constă din mai multe pretenții (*capete de cerere*), invocându-se temeii de revizuire doar pe un *capăt de cerere*. În aceeași ordine de idei, Al.Munteanu susține că în cazul în care într-un singur proces au fost conexe mai multe pricini (de exemplu, cu privire la desfacerea căsătoriei, partajul averii și la încasarea pensiei de întreținere), obiect al revizuirii poate fi hotărârea, decizia sau încheierea judecătorească în parte numai cu privire la acele

pretenții în privința cărora există temeuri de revizuire [19]. Considerăm că în acest caz, în situația admiterii cererii de revizuire, rejudecarea cauzei va fi limitată doar la acele capete ale acțiunii asupra cărora s-a declarat cererea de revizuire, celelalte pretenții fiind acoperite de puterea lucrului judecat a hotărârii judecătorești irevocabile, adică în partea în care hotărârea nu a fost anulată (revizuită).

Potrivit autorului român I.Leș [20], în această cale de atac nu se mai pot formula cereri accesorii sau incidente, de natură a modifica cadrul procesual cu privire la obiectul sau subiectele acțiunii. Opinie cu care nu putem să nu fim de acord, întrucât la această etapă nu mai pot fi operate modificări sau completări asupra obiectului sau temeiului acțiunii prin acțiuni accesorii sau incidentale.

O altă ipoteză vizează admisibilitatea examinării cererii de revizuire de către același judecător sau complet de judecată. Astfel, în literatura de specialitate s-a expus ideea că, în caz de depunere a cererii de revizuire pentru temeiurile neimputabile judecătorului, normele art.49 și 50 CPC RM cu privire la incompatibilitatea și recuzarea judecătorului nu sunt aplicabile [21]. Prin urmare, judecătorul care a emis hotărârea va fi în drept să examineze cererea de revizuire a ei. Iar aceasta se explică prin faptul că judecătorul nu și-a expus opinia pe marginea unor noi fapte necunoscute lui la emiterea hotărârii. Într-o cauză, Curtea Europeană pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului a considerat că nu a avut loc încălcarea art.6 din Convenția europeană (dreptul la judecarea cauzei de către o instanță independentă și imparțială) în măsura în care se poate presupune în mod rezonabil că judecătorii, conștienți de faptul că au pronunțat decizia inițială în baza unor probe limitate, examinaseră cazul dintr-un alt punct de vedere, după o dezbatere contradictorie și în lumina unor informații mai complete [22].

Iar în situația în care cererea de revizuire este motivată prin temeiurile de la lit.g) și lit.h) art.449 CPC RM, fiind rezultatul unei erori a judecătorului, aceasta urmează a fi examinată de un alt complet de judecători [23]. Deși soluția în cauză are un raționament teoretic, această idee, spre regret, nu poate fi susținută de nici un argument legal, motiv din care urmează a fi contemplată în vederea realizării unei propuneri *de lege ferenda*, prin care s-ar reglementa expres situația: „*Cererea de revizuire bazată pe temeiurile de la lit.g) și lit.h) art.449 CPC RM, dacă este rezultatul unei erori a judecătorului, urmează a fi examinată de un alt complet de judecători.*”

În literatura de specialitate în general s-a expus ideea că nu este absolut obligatoriu să participe la revizuire aceiași judecători care au pronunțat hotărârea atacată [24]. Nu putem să nu fim de acord cu această idee; or, caracterul de retractare nu presupune în mod necesar individualizarea magistratului, ci a instanței de judecată care a pronunțat actul judecătoresc contestat. Aceasta având drept scop îndreptarea erorii judiciare de către instanța de judecată care a pronunțat hotărârea, deoarece natura juridică a deficiențelor ce constituie obiect al revizuirii nu constituie materie ce interesează controlul judiciar în exercitarea altor căi de atac.

Referințe:

1. Назаренкова В. Возобновление производства по вновь открывшимся обстоятельствам по гражданско-процессуальному законодательству Польской Народной Республики (сравнительно-правовое исследование): Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. - Москва, 1981, с.10-11.
2. Алиев Т.Т. Производство по пересмотру судебных постановлений ввиду вновь открывшихся обстоятельств в гражданском судопроизводстве: теоретические и практические аспекты, перспективы развития: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. - Саратов, 2005, с.38.
3. Скуратовский М.Л. Подготовка дела к судебному разбирательству в арбитражном суде первой инстанции. - Москва. Волтерс Клувер, 2007, с.2.
4. Жилин Г. Цели гражданского судопроизводства и их реализация в суде первой инстанции. - Москва: Городец, с.191-192.
5. Штефан М.И. Пересмотр по вновь открывшимся обстоятельствам решений, определений и постановлений суда, вступивших в законную силу. În: Кожухарь А.Н., Райлян А.Н. Гражданский Процессуальный Кодекс Молдовы. Комментарий. - Кишинёв, Universitas: 1992, с.602.
6. Назаренкова В. *Op.cit.*, p.10-11.
7. Амосов С. Метод судебного познания // Российская юстиция, 2004, №3, с.59.
8. Legea Republicii Moldova privind contenciosul administrativ, nr.793 din 10.02.2000 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.57-58, art.375.

9. Leș I. Codul de procedură civilă: comentariu pe articole. - București: C.H. Beck, 2007, p.914.
10. Алискеров М.А. Кассационное производство по гражданским делам: вопросы теории и практики. - Москва: Норма, 2005, с.119-120.
11. Pîrvu Liviu-Narcis. Apelul în proces civil. - București: Lumina LEX, 2004, p.196.
12. Алиев Т.Т. Пересмотр судебных постановлений по вновь открывшимся обстоятельствам. - Саратов Издат. центр СГСЭУ, 2004, с.215.
13. Палега В. Мировое соглашение // Закон и жизнь, 2004, №4, с.19-20.
14. Рожкова М. Мировое соглашение в арбитражном процессе // Вестник Высшего Арбитражного суда Российской Федерации, 2003, №3, с.112.
15. Жуйков В. Принцип диспозитивности в гражданском судопроизводстве // Российская юстиция, 2003, №7, с.17.
16. Tsavachidis vs. Greece, Application no. 28802/95, judgement from 21 january 1999, published on:
<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/portal.asp?sessionId=86404887&skin=hudoc-en&action=request>
17. Elena Belei, Chifa F., Cojuhari F. [et. al.]; red. șt. Alexandru Cojuhari. Drept procesual civil: Partea Specială: Curs universitar. - Chișinău: Tipografia Centrală, p.298.
18. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.107-109, art.282.
19. Belei E., Chifa F., Cojuhari Al. [et. al.]; red. șt. Alexandru Cojuhari. Op. cit., p.289.
20. Leș I. Op. cit., p.913-914.
21. Ibidem, p.289.
22. pct.34 din Hotărârea Curții Europene pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului din 10 iunie 1996 pe cauza *Thomann contra Elveției* (cererea nr.17602/91).
23. Belei B., Chifa F., Cojuhari Al. [et. al.]; red. șt. Alexandru Cojuhari. Op. cit., p.289.
24. Bîcu A. Revizuirea – cale de atac în procesul civil // Legea și Viața, 2007, nr.8, p.14.

Prezentat la 14.09.2012